

Faktaboks

Theoretisk arkæologi i dag er delt i to store retninger: processuel arkæologi (også kendt under navnet New Archaeology) og post-processuel arkæologi. To retninger, hvis videnskabs- og verdenssyn står i direkte opposition til hinanden, men som ikke desto mindre eksisterer side om side. Denne faktaboks forsøger, stærkt forenklet, at redegøre for de mest grundlæggende forskelle på processuel og post-processuel arkæologi. Samtidig må det dog pointeres, at begge retninger løbende undergår forandring – forandring, der også til tider skyldes gensidig påvirkning.

	Processuel arkæologi 1960 –	Post-processuel arkæologi 1980 -
Erkendelsesteori	Logisk-positivisme, der baserer sig på deduktive slutninger (hypoteser, der testes på objektive materiale). Det er altså et videnskabssyn, der tror på muligheden af at afdække "sandheden" om forhistorien.	Hermeneutik, der betragter den materielle kultur som en 'tekst', vi som arkæologer kan 'læse'. Det er altså et videnskabssyn, der tror på "fortolkningen" frem for "sandheder".
Samfunds- og kulturteorier	Evolutionisme, funktionalisme, system-teori, strukturalisme og marxisme.	Post-strukturalisme, struktur-marxisme, social-konstruktivisme, aktørorienterede modeller, feminisme, post-feminisme m.fl.
Kulturbegreb	Kultur er et redskab til økologisk tilpasning. Derfor er det muligt at sammenligne kulturer, da de vil reagere ens på ens vilkår.	En given kultur er kulturelt og historisk specifik og giver dermed kun mening i sin egen kulturelle kontekst.
Nøgleperson nr. 1	Lewis Binford	Ian Hodder
Andre nøglepersoner	David Clarke, Mats Malmer, Colin Refrew, Stephen Mithen, Kent Flannery, Michael Schiffer.	Christopher Tilley, Michael Shanks, Julian Thomas, Chris Gosden, Barbara Bender, Bjørnar Olsen.
Mantra	Fakta, fakta og atter fakta!	"Material culture is meaningfully constituted."
Nøgleord	Tværkulturelle lovmæssigheder, funktionalitet, middle-range-theory, økologisk tilpasning, optimale fødeindsamlingsstrategier.	Kontekst, mening, symboler, ting-som-tekst, agency.
Arkæologiske retninger	Funktionel-processuel arkæologi Kognitiv processuel arkæologi Direct historical approach Studiet af formationsprocesser Etnoarkæologi Eksperimentelarkæologi	Kontekstuel archaeology Interpretive archaeology Post-strukturalistisk arkæologi Kritisk arkæologi Struktur-marxistisk arkæologi Feministisk arkæologi Refleksiv arkæologi
Udgravningen	Fokus på objektiv og detaljeret dokumentation af anlæg, stratigrafi osv. Udgravningen opfattes som et håndværk, man skal oplæres i. Udgravningen betragtes som arkæologiens kildefremdragende virksomhed (fortiden afdækkes). Der opfordres til øget dataindsamling- og dokumentation ved hjælp af GIS og diverse naturvidenskabelige metoder.	Fokus på dokumentation af selve udgravningsprocessen frem for dens anlæg. Udgravningen opfattes som en del af fortolkningsprocessen. Udgravningen betragtes som en kildeproducerende virksomhed (fortiden konstrueres). Der opfordres til refleksion ved hjælp af dagbøger, dialog og publikumsinddragelse.

Redaktion/MG